

Rekenkamer

Startnotitie onderzoek: Besluitvorming Hart van Laren

REKENKAMER BEL
5 december 2018

Onderzoekers van Bureau Unravelling:

- Martijn Mussche
- Douwe Hoitinga

1. Aanleiding

In 2011 deed de Rekenkamer BEL onderzoek naar de beheersing van grote projecten in de drie gemeenten. Hierin werd het volgende geconstateerd: *"Een voorbeeld van een goed projectplan is het Herhuisvestingsplan Warrekam, Schering en Inslag inclusief onderliggende visies waarin duidelijk doel, reikwijdte, kwaliteit, tijd, middelen, deelnemers en risico's zijn gedefinieerd."*

De stichting Hart van Laren beheert en exploiteert het Brinkhuis, de Schering & Inslag en het Raadhuis. Het project betrof de verbouwing van het cultuurhuis Warrekam en het muziekcentrum Schering en Inslag (WSI) in Laren. Het project WSI is in 2012 opgeleverd. De naam Warrekam is daarbij vervangen door 'het Brinkhuis'. Sinds 2012 beheert en exploiteert de Stichting Hart van Laren zowel het cultuurhuis Brinkhuis als het muziekcentrum Schering & Inslag. Het Brinkhuis is een cultuurhuis met meerdere faciliteiten onder één dak, waaronder de bibliotheek, de Volksuniversiteit, seizoenshuurders met aanbod van creatieve- en bewegingslessen, een theater met film-, muziek en cabaretvoorstellingen, een grand café met tuinterras en zaalverhuur ten behoeve van presentaties, vergaderingen en lessen. Het muziekcentrum draagt nog steeds de naam Schering & Inslag en wordt multifunctioneler doordat het ook ruimte biedt aan welzijnswerk.¹

Het Brinkhuis heeft te maken met grote tekorten in de exploitatie. De gemeente hield bij de start al rekening met een tekort. In 2013 bedroeg het tekort €265.000, twee keer zo veel als begroot. In 2014 was er een tekort van €223.000, €47.000 meer dan begroot. In 2015 verscheen het rapport 'Hoe klopt het Hart van Laren', opgesteld door een commissie van advies, met daarin adviezen voor een meer bedrijfsmatige aanpak van het Brinkhuis. In 2016 verlaagde de gemeente de huur met €75.000 om zo de exploitatie te verbeteren. Bij het raadsbesluit werd tevens afgesproken dat het college en de raad de financiële gang van zaken kritisch zouden blijven volgen. In 2016 werd het Brinkhuis aangedragen als onderzoeksonderwerp voor de Rekenkamer BEL, specifiek wat betreft de exploitatietekorten en de informatievoorziening richting de raad over dit thema. In navolging van het onderzoek naar de informatiepositie van de raad in Blaricum is de Rekenkamer BEL voornemens om een vergelijkbaar onderzoek uit te voeren naar het beheer en de exploitatie van Hart van Laren c.q. van Schering & Inslag en het Brinkhuis vanaf 2012. Het doel van dit onderzoek is vaststellen of de informatievoorziening rondom Hart van Laren toereikend was voor de raad om invulling te kunnen geven aan zijn controlerende en kaderstellende taken. Het onderzoek richt zich op de periode na de oplevering van het Brinkhuis in 2012 tot en met 2018.

Een aandachtspunt in het rekenkameronderzoek is dat een gemeentelijke werkgroep op dit moment in opdracht van de wethouder de relaties en afspraken en juridische overeenkomsten rond Hart van Laren onderzoekt. Dit onderzoek loopt parallel aan het rekenkameronderzoek en is naar verwachting in maart 2019 gereed.

---

¹ Stichting Hart van Laren, Bedrijfsplan 2017, 20 februari 2017.

2. Hoofdvraag en onderzoeksvragen

Het onderzoek richt zich op het project WSI dat in 2012 uitmondde in het beheer en de exploitatie van de twee gebouwen cultuurhuis Brinkhuis en muziekcentrum Schering & Inslag door beheerstichting Hart van Laren. In navolging van de gemeente duiden we het project en het beheer en de exploitatie van het Brinkhuis en Schering & Inslag vanaf 2012 aan als 'Hart van Laren'. We hebben daarbij de volgende hoofdvragen geformuleerd:

- *Hoe is het besluitvormingsproces rondom Hart van Laren verlopen en hoe verhoudt zich dit tot de gemeentelijke beleidskaders?*
- *Welke positie had de raad binnen dit besluitvormingsproces en in welke mate is dit in lijn met de wet- en regelgeving en de gemeentelijke beleidskaders op dit vlak?*

Concreet laat zich dit vertalen in de volgende onderzoeksvragen en normen.

Onderzoeksvragen	Normen
1. Hoe is vanaf 2012 het besluitvormingsproces rondom het beheer en de exploitatie van Hart van Laren verlopen?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ College en raad hebben het reguliere besluitvormingsproces doorlopen; ▪ De raad is door het college in positie gebracht om zijn kaderstellende en controlerende rol in te vullen; ▪ Het college heeft van de raad de ruimte gekregen om haar uitvoerende rol in te vullen; ▪ Het college heeft invulling gegeven aan de actieve en passieve informatieplicht; dat wil zeggen dat het college richting de raad transparant is geweest over alle relevante aspecten rond Hart van Laren, zowel op eigen initiatief als op verzoek van de raad.
2. Welke voor de raad relevante afspraken zijn door de gemeente gemaakt ten aanzien van beheer en exploitatie van Hart van Laren?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De gemeente heeft ten aanzien van beheer en exploitatie duidelijke afspraken met de beheerstichting en de raad hier over geïnformeerd
3. Op welke wijze is de raad geïnformeerd over de financiële stand van zaken van Hart van Laren? 4. In hoeverre heeft deze informatie bijgedragen aan de kaderstellende en controlerende rol van de raad? 5. In hoeverre zijn de informatievoorziening en besluitvorming in lijn met de wet- en regelgeving en de gemeentelijke beleidskaders op dit vlak?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De raad heeft invulling gegeven aan zijn kaderstellende en controlerende rol; ▪ De raad heeft een weloverwogen besluit kunnen nemen op basis van alle relevante beschikbare informatie rondom Hart van Laren. ▪ De informatievoorziening tijdens het project voldeed aan wet- en regelgeving en de gemeentelijke beleidskaders op dit vlak.

3. Aanpak

stap 1. Start

De rekenkamer heeft in de startfase een startnotitie opgesteld. Het onderzoekstraject is op 28 november 2018 begonnen met een startbijeenkomst van de rekenkamer en de onderzoekers met de gemeentesecretaris van de gemeente Laren, de wethouder die Hart van Laren in haar portefeuille heeft en de betrokken ambtenaren. In deze startbijeenkomst bood de rekenkamer de startnotitie aan. De wethouder lichtte toe dat er binnen de gemeente een multidisciplinaire werkgroep is opgestart om het beheer van Hart van Laren door te lichten en onderliggende relaties, overeenkomsten en praktijkafspraken in kaart te brengen. Het is de gemeente a priori duidelijk dat er een rationaliseringsslag dient plaats te vinden in de afspraken tussen de diverse entiteiten. Hierover lopen ook al gesprekken met betrokken partijen zoals de Parochie en andere betrokken partijen. Gezien de parallel lopende onderzoeken van de werkgroep en de rekenkamer ligt afstemming over proces en afbakening voor de hand.

stap 2. Informatieverzameling en documentanalyse

De volgende stap betreft de verzameling van relevante documenten rond de besluitvorming van het project en informatie over de exploitatie. We streven naar een beperkt tijdsbeslag voor de ambtelijke organisatie: als documenten via het bestuurlijk informatiesysteem op te vragen zijn, dan volstaat een verwijzing daarnaar. We denken onder meer aan de volgende documentatie:

1. Alle collegebesluiten, raadsvoorstellen- en besluiten m.b.t de beheer- en exploitatiestichting Hart van Laren;
2. De voor Hart van Laren relevante vigerende raadskaders (cultuur, gemeenschapsaccommodaties et cetera);
3. Eventuele raadsinformatiebrieven over Hart van Laren;
4. Notulen van de raads- en commissievergaderingen waarin Hart van Laren is besproken;
5. Notulen van vergaderingen en overlegmomenten met betrokken actoren (waaronder de Stichting Hart van Laren, de Parochie et cetera);
6. Alle vigerende overeenkomsten (huur, subsidie, samenwerking) tussen de gemeente en relevante partijen, zoals de Parochie en de stichting Hart van Laren;
7. Projectvoorstellen, projectplanning, mijlpalenplanning, tussenrapportages en evaluaties;
8. Subsidieregister 2017 en 2018;
9. Subsidiebeschikking(en) voor de stichting Hart van Laren;
10. Alle overige informatie (ook geheime documentatie) die relevant kan zijn voor dit onderzoek.

stap 3. Interviews

Vervolgens wordt een aantal interviews gepland met sleutelpersonen die betrokken zijn bij Hart van Laren. We gaan uit van (groeps)gesprekken met:

- Bestuursleden stichting Hart van Laren, voorzitter dhr. E.J. (Ellard) Blaauboer, penningmeester mw. J.J.S.M.L. (Hanneke) Nolten en/of secretaris N.B. (Nicolai) Gelissen
- Dhr. M. (Michael) Jonker (directeur stichting Hart van Laren)
- Dhr. A.W.A. Joosen (Rooms Katholieke Parochie "Sint Jan-Goede Herder" / Pastoor Hartman stichting)
- Mw. K. (Karin) van Hunnik (portefeuillehouder onderwijs en cultuur)
- Dhr. P.A.M. (Peter) Calis (portefeuillehouder financiën)

- Groepsgesprek fractievoorzitters Laren
- Mw. B. (Brechje) Binkhorst (projectleider Hart van Laren, lid werkgroep Hart van Laren)
- Dhr. T. (Theo) de Haar (concerncontroller, lid werkgroep Hart van Laren)
- Mw. T. (Tosca) de Jong (beleidsmedewerker maatschappelijke ontwikkeling, lid werkgroep Hart van Laren)

We gaan uit van negen persoonlijke (groeps)gesprekken, mogelijk aangevuld met een aantal telefonische gesprekken. Voor de volledigheid worden van deze gesprekken verslagen gemaakt en ter verificatie teruggekoppeld aan de geïnterviewden.

Na de gesprekken volgt een terugkoppeling van de eerste beelden aan de Rekenkamer BEL. Het gesprek met wethouder mevrouw K. van Hunnik wordt zo ingepland dat het tevens kan dienen als een tussentijds terugkoppelmoment.

stap 4. Verdieping en analyse

Op basis van de informatie verzameld in de voorgaande stappen vindt een verdiepingsslag plaats. We brengen de antwoorden op de onderzoeksvragen in kaart. Naast een analyse van de reeds verzamelde informatie voeren we zo nodig aanvullende telefonische interviews uit.

Stap 5. Rapport (inclusief wederhoor en bijstelling)

Het onderzoek resulteert in een eindrapport waarin we de feitelijke bevindingen beschrijven en onderbouwen. We streven daarbij naar een beknopt en goed leesbaar rapport. De voorgestelde inhoudsopgave is:

- Hoofdstuk 1. Inleiding: achtergrond, probleemstelling, onderzoeksvragen, onderzoeksopzet
- Hoofdstuk 2. Feitenrelaas besluitvorming (2012 t/m 2018)
- Hoofdstuk 3. Bevindingen per deelonderzoeksvraag
- Hoofdstuk 4. Conclusies en aanbevelingen
- Bijlage 1. Geraadpleegde personen
- Bijlage 2. Geraadpleegde documenten

Het conceptrapport bespreken we met de rekenkamer en waar nodig vindt bijstelling of aanvulling plaats. Het conceptrapport is vervolgens gereed voor een check op juistheid en volledigheid van de feiten (technisch wederhoor). We maken een concept wijzigingsverslag waarmee we aangeven welke suggesties wel en welke niet worden overgenomen en leggen dit voor aan de rekenkamer. We zouden - in het kader van nazorg - graag aanwezig zijn bij de bespreking van het definitieve rekenkamerrapport in raadscommissie of raad.

4. Planning en uitvoering

Ervan uitgaande dat de gesprekken in januari 2019 kunnen plaatsvinden, streven we naar oplevering van het eindrapport in april 2019.

Het onderzoek wordt in opdracht van de Rekenkamer BEL uitgevoerd door Unravelling Onderzoek & Advies. De onderzoekers zijn:

- Martijn Mussche, projectleider/hoofdonderzoeker, m.c.mussche@unravelling.nl
- Douwe Hoitinga, onderzoeker, d.p.hoitinga@unravelling.nl